

FARSANG ANDREA EMLÉKSZEKCIÓ 2

Antropogén hatások és értékelésük a talajosztályozási rendszerekben

Novák Tibor József*

Debreceni Egyetem, TTK, Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszék / University of Debrecen, Dept. of Landscape protection and Environmental Geography

**novak.tibor@science.unideb.hu*

Az elmúlt évtizedekben a talajtanban elfogadottá vált, hogy a hagyományos öt talajképző tényező mellett, az antropogén, társadalmi hatásokat egy hatodik talajképző tényezőként értékeljük. A talajokban megjelenő antropogén bélyegek leírása, jellemzése és értékelése azonban még messze nem olyan elterjedt és általános gyakorlat, mint a hagyományos talajképző tényezők által létrehozott természetes bélyegek esetében. A különböző talajosztályozási rendszerekben rendkívül eltér a talajokban előforduló antropogén bélyegek értékelése. A brit, a francia, a német nemzeti osztályozási rendszerekben különböző részletességgel kerülnek említésre az antropogén bélyegek. A széles körben használt USDA Soil Taxonomy csupán alárendelten kezeli az antropogén hatásokat, ugyanakkor a WRB osztályozásban 2 referencia csoport, 7 diagnosztikai szint 1 diagnosztikai tulajdonság és 26 minősítő fejez ki antropogén bélyegeket. Ezek gyakran szempontrendszerük, osztályozási szempontjaik szerint is különbözőek. A hazai hagyományos genetikus (valójában inkább hibrid) osztályozási rendszerben, már a rendszer létrejöttének időpontjából fakadóan sem szerepelnek antropogén talajok, bár antropogén bélyegeket alkalmaz a rendszer változati, illetve altípus tulajdonságok formájában is.

A diagnosztikai szemléletben megújuló hazai osztályozási javaslat számára Farsang Andrea és munkatársai dolgoztak ki javaslatot az antropogén talajok osztályozására. Korábbi kutatásaik révén jelentős tapasztalatra tettek szert a városi területek erősen átalakított urbanogén talajainak értékelésében, Szeged térségében. A tapasztalataik alapján összeállított javaslat a hazai, megújuló osztályozásban új, antropogén eredetű talajtaxon bevezetésére tesz javaslatot az osztályozás legmagasabb szintjén, illetve kiemeli, mely változati, vagy altípus tulajdonságokat tekinti legfontosabbnak az antropogén talajok részletesebb osztályozásában. Javaslatot tesznek a terepi talajfelvételi módszerek bővítésére, az antropogén bélyegek pontos regisztrálása, rögzítése érdekében, és figyelmeztetnek a térbeli heterogenitás szélsőségeire, amely nem csak a térképezés, de az osztályozás során is nehézséget jelenthet.

Munkájuk megalapozza az antropogén hatások kellő súllyal történő figyelembevételét a megújuló hazai osztályozásban, a terepi adatgyűjtésben, és a társadalom talajfejlődésben játszott szerepének megfelelő értékelésében.

Human impact on soils and their evaluation in soil classification systems

In last decades, it has become accepted in soil science that, in addition to the traditional five soil-forming factors, anthropogenic and social impacts are considered as a sixth soil-forming factor. However, the description, characterization and evaluation of anthropogenic features appearing in soils is still not as widespread and general practice as in the case of natural features resulted by traditional soil-forming processes and factors. The identification, recognition and evaluation of the anthropogenic features occurring in soils differs strongly in various soil classification systems. The accuracy of description and evaluation of them shows up remarkable deviations in the national classification systems. The widely used USDA Soil Taxonomy treats anthropogenic effects only subordinately, therefore, in the WRB classification, 2 reference groups, 7 diagnostic levels, 1 diagnostic property and 26 qualifiers express anthropogenic features. Anthropogenic soils are not even included in the traditional hungarian national genetic (actually hybrid) soil classification, although it apply variant and subtype characteristics expressing anthropogenic features.

Andrea Farsang and her colleagues developed a proposal for the classification of anthropogenic soils for the new national classification proposal in the diagnostic approach. Through their previous research, they gained significant experience in the evaluation of highly transformed urbanogenic soils in urban areas of Szeged. Based on their experience they proposed to introduce a new soil taxon of anthropogenic origin in the new for the national soil classification at the highest level of the classification and several variant and subtype characteristics to consider in the more detailed classification of anthropogenic soils. They suggest to expand field soil surveying methods, in order to register and survey accurately anthropogenic features, and warn on the extreme spatial heterogeneity of them, which can cause difficulties not only in mapping, but also in classification.

Their work establishes the basic concepts for considering anthropogenic impacts with sufficient weight in the new proposal of the national soil classification, its methodology in field data collection, and in the proper evaluation of the relevance of the human activities in soil development.

Dunántúli városi talajok vizsgálata

Horváth Adrienn*, Katona Máté, Végh Péter, Bidló András

Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Környezet- és Természetvédelmi Intézet

**horvath.adrienn@uni-sopron.hu*

Az urbanizált talajok minősítése, feltérképezése, rendszerezése nemzetközi szinten kiemelten fontos téma, azonban hazánkban még kezdeti fázisban van. Az emberi tevékenységekkel terhelt területek megítélése eddig a talajminták összes toxikus elemtartalma alapján történt (pl.: Budapest, Debrecen, Szeged), de csak kevés